

sebb körökben is megkedveltesse, terjessze és lassanként, észrevétlenül beoltsa a természettudományi ismereteket. E kijelölt irányhoz és a művelt magyar közönség igényeihez mérve, a „Természettudományi Közöny“ tartalma csupán közérthető értekezések, ismertetések és apróbb közleményekből fog állani, menten minden abstract deductiótól s csak szűkebb körökben érdekes fejtegetésektől.

Minden hónap elsején, kivéve az augusztus, szeptemberi, oktoberi szünnapokat egy füzet adatik ki 3 nagy nyolczad ívnyi tartalommal; mihelyt azonban az előfizetők száma lehetővé teszi, a havi füzetek hetenként vagy legalább tiz naponként megjelenő egyíves lapokká alakulnak át. A „Természettudományi Közönyt“ a társulat tagjai ingyen kapják; nem tagok részére a 27 ívből álló egész évfolyan előfizetési ára 5 frt. E gyébiránt tagja lehet a társulatnak minden állampolgár, ki a természettudományok iránt érdeklél viseltetik, azon megjegyzéssel, hogy a Budapesten lakó tag évdija 5 frt., a vidékié pedig 3 frt., s hogy az oklevélért minden tag egyszer mindenkor 2 frtot tartozik fizetni.

Kéziratok, tagsági nyilatkozatok, előfizetések az alólírt szerkesztő-titkárhoz (Buda, műegyetem) intézendők.

Pesten, 1868. november 2-én.

Szily Kálmán.

K ü l ö n f é l é k.

A vetési varjút (*corvus frugilegus*) régebbi időben annyira kártekonynak tartották, hogy irtása nem csak nálunk, hanem más országokban is hatóságilag volt megparancsolva, s a gazdának évenként meghatározott számú varjufőt vagy karmot kellett illető rendőri hatóságához beszolgáltatni. Ezen rendszabály annál károsabb volt, mennél pontosabban foganatosították, mert nemcsak a vetéseknek télen valóban ártalmas *corvus granorum* fajtát pusztították, mely a *corvus frugilegus*hoz igen hasonlít, — de kisebb, karcsúbb és feje simább, — hanem a többieket is, melyek sokkal többet használnak az ártalmas rovarok és egerek pusztítása által, mint a mennyit ártanak a magban, melyet csak szükség esetében, s csak kis mértékben szedegetnek fel. A vetési varju (*corvus frugilegus*) nem a magért tanyáz a szántóföldön, hanem ott épen az ártalmas pajor-

dokat, kukaczkokat, hernyókat, bábokat, sáskákat, csigákat szedegeti fel, s egérfiólkák után leselkedik, s így azok elszaporodásának azon években is gátot vet, melyek felette száraz (hernyók, kukaczkok, egerek) vagy nedves voltuknál (csigák, giliszták) fogva az illető ártalmas állatoknak nagyon kedvezők. A vetési varjut ezen tapasztalt hasznáért valamint igen jóízűnek tartott húzáért némely vidékeken (Frankhon, Pomerania, Szászország némely vidékei, Saari, Neustadti és Bisztritz kerületek Csehországban ápolják és tenyésztik is. E célra magas nyár és égerfák koronáiban deszkából készített vagy vesszőből font különféle alaku fészkelő helyeket akgatnak fel, s azon fák törzsét legalább felényi magasságban az ágaktól tisztán tartják, miután a varju ösztönénél fogva sima-törzsű fákon szokott fészkelni. Ezen embereknek legtöbb alkalmuk van a vetési varju életmódját figyelemmel kíséreni, s ők azt állítják, hogy ha magot, kenyeret, főtt burgonyát, répát és gyümölcsöt vetnek eléje, minde-nikből eszik, de a magot nem bántja, s ilyet gyomrába nem is szoktak találni; ellenben szántás alkalmával csoportonként kísérik az ekét, s szegedetik a kifordított göröngyök közt a kukaczkot, pajódot és férget.

Egyszerű csiráztatás. Igen czélszerűen lehet a magvakat kiültetés végett a szobában csiráztatni a következőkép. Féltojáshéjt töltünk meg korhadékos földdel, s ebbe vetjük a magot. A tojáshéjt, hogy ki ne száradjon benne a föld, közönséges földdel töltött ládába, vagy virágcserepbe tesszük, s meleg helyre állítjuk, pl. kemence közelében. A magvak, mindennap öntözve, csak hamar kicsiráznak, s mihelyt észre vesszük, hogy a tojáshéj már nem elég nagy a kifejlődő gyökerek számára, kiültetjük a növénykét a szabadba a tojáshéjjal együtt; mely alkalommal ez utóbbit gyöngéden össze kell nyomogatni, hogy az így támadot számos repedéken a gyökerek könnyen átfúródhassanak, a körülötte levő földbe. Így a növényke az át ültetést nem érzi meg.

Collodium óltó viasz helyett. A kertészet újabb vívmányai közé tartozik a Collodiumnak használata dugványozás és oltásnál. Tudjuk hogy ezen műtéteknél az óltóviasz szerepe nem egyéb, mint a megvágott helyeket, a sebeket a külbefolyásoktól elzárni: ép ezt érzük el az által is, ha a dugványok elvágott végét mintegy $\frac{1}{4}$ hüvelyknyire Collodiumba mártjuk, vagy az elkészült oltovány vágási helyét evvel bekenjük. A Collodium ugyanis pillanat alatt vékony hártyát képez a seben, s a cél sokkal gyorsabban van elérve, mint az óltóviaszszal.

Az oláhországi vaspálya-hoz ászokfák kerestettnek. A bulgáriai cs. k. consulus Rustsukban átküldé a földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi magyar kir. miniszteriumhoz Scheu József, rustsuki kereskedő és hollandiai tiszteletbeli consulnak azon megkeresvényét, melyben az oláhországi vaspálya építéséhez szükséges algerendákra alkalmas magyarországi tölgyfák megszerezhetése, nagysága- és árára nézve kellő felvilágosítást kér.

A hazai kereskedelem érdekében felhivatnak ezennel az említett tölgyfanemek tulajdonosai vagy szállítói, miszerint magukat, ha üzleti érdekük úgy kívánja, föntnevezett kereskedővel, az adás-vevési föltételek tekintetében érintkezésbe tegyék.

Pályázat. Az országos erdészeti egyesület Debreczenben tartott idei közgyűlésének határozata alapján a következőkben megjelölendő pályaműre 200 ft. jutalom tűzetik ki; Irassék a nép és műszakilag nem képzett erdőőrök számára egy „Erdészeti kis tükör“ című kézi könyv, mely az erdészet alapvonalait röviden és világos értelemmel tárgyalva, a népet az erdők fontosságáról felvilágosítsa, annak azok iránt való érdekét felkeltse, megtanítván egyszersmind arra is, hogy miként kell az erdővel ápolva bánni, azt nevelni és okszerűen felhasználni; célja lévén továbbá, hogy néptanítóinknak az erdészeti körül való ismeretek terjesztésére vezérfonal gyanánt szolgáljon. A mű nyelvezete és tárgyának előadása a nép felfogásához és gondolkozási módjához alkalmazandó. Pályázati határidő 1870 év május 1., melynek eltelté után netalán beérkező pályaművek versenyre nem bocsáttatnak A pályadíj az egyesület 1870-ik évi közgyűlésén szolgáltatik ki, s a nyertes mű szerzőjének sajátja marad. Az idegen kézzel leírt és a szerző nevét tartalmazó jelíges levél kíséretében beküldendő pályaművek az országos erdészeti egyesület igazgató választmányához Pestre intézendők. Pest, decz. hó 10. 1868. Az igazgató választmány megbízásából, Bedő Albert, egyesületi titkár.

Pályázat. 1348. sz. Szabad kir. Besztercebánya város közönsége részéről ezennel közhirrre tétetik, miszerint e város tulajdonához tartozó s 12000 holdat túlhaladó erdőségre nézve a városi erdőfelügyelő befolyásával megbecsültetni, s kezelési rendszert megállapíttatni határozatván, minek következtében azon szakértő urak, kik ezen ügyeletnek

keresztül vitelét magokra vállalni szándékolják, ezennel felhivatnak, hogy írásbeli ajánlatukat a munkadíj minden egyes catastralis hold utáni összegnek számjélzésével 1869. évi február hó utoljáig e város polgármesteri hivatalánál annál bizonyosabban benyújtani ne késsenek, minthogy később beadott ajánlatuk figyelmen kívül hagyatnék.

Azon módok melyek szerint, a kérdéses becslés és kezelési rendszerek megállapítása az e városnál találtató cat. térképek alapján fogantatosítandó, következők:

I. A főhálózatnak fölmérése, valamint a részletes fölmérés is, szög-mérő műszerrel (Winkelmess-Instrument) eszközözendő.

Ezen fölmérés azonban nem csak a fő és mellék völgyekre, továbbá a fő és mellék hegyormokra kiterjesztendő, de az erdőségek különfélesége is pontosan feljegyzendő, s ezen felmérés után a gazdasági ügy, mint az erdőállománynak minőségét tartalmazó térképek (Wirtschafts- und Bestandeskarten) elkészítendő.

II. A vágható s vágatandó erdőségek becslése, próbaterületi fölméréssel (Probeflächen) a többi erdőállományoknak pedig a helyi jövedelmi táblákkal létesítendő.

III. Az erdőállományok összeírása valamint a területi korosztályi mutató táblák alapján a főkezelési terv elkészítendő, a követendő kezelési rendszer, valamint más a kezelési elrendeléshez megkívántató szabályzatok egy elkülönítetten szerkesztett erdőségi rendezést tartalmazó jegyzőkönyvben megállapítandó, minek alapján a részletes haszon gyéritési és természetési főterv elkészítendő, s elvégre további világlatban tartása céljából az erdőségek gazdálkodását illető ellenőrködő könyvek be terjesztendő.

Az illető vállalkozó köteles leendő ezen munkát saját eszközök használatával s általa felfogadott s fizetendő munkásokkal 1870. évi február hó utoljáig bevégezni, mely bevégzett munka egy a közönség által megnevezendő bizottmány által felülvizsgáltatni fog.

Kelt Besztercebányán, 1868. sept. 22.

Hibaigazítás. Az előbbi füzet 472-ik oldalán alulról a 12-ik sorban 20 ft. helyett **2 o. é. ft.** olvasandó.

E füzethez csatolt „előfizetési fölhívásunkat“ t. olvasóink szíves figyelmébe ajánljuk.